

Wordt de school een reisbureau?

Met de hele klas naar China

Sommige scholen reizen steeds verder, andere komen niet verder dan de eigen stad. Daar zitten allerlei overwegingen achter. Kan iedereen wel mee als de reis naar China of Oeganda gaat? En rechtvaardigt de 'opbrengst' zo'n verre reis? "Wij maken geen pretreizen, de educatie staat op één."

CSG Augustinus in Groningen (mavo, havo, atheneum) stelt zich als doel dat elke leerling minimaal één of twee keer tijdens z'n schoolcarrière met de school naar het buitenland gaat. "Dat is belangrijk, ook voor leerlingen die verder nergens komen", zegt Derk Ottema, technisch onderwijsassistent en reisorganisator. De uitwisselingen van vwo 3 en 5 naar Italië of Spanje bijvoorbeeld zijn dankzij de inzet van gastgezinnen relatief goedkoop. Ze worden betaald vanuit de ouderbijdrage. Ook met de profielgebonden excursies gaat in principe iedereen mee. Daar wordt wel een ouderbijdrage voor gevraagd. Ottema: "We hebben een potje beschikbaar voor leerlingen wier ouders dat niet kunnen opbrengen." Iedereen mee: dat principe huldigt ook praktijkschool het Seyster College in Zeist. Leerlingen van het praktijkonderwijs hebben óók recht op een buitenlandervaring, vindt teamleider Hennie van den Boorn. "Veel leerlingen komen anders nooit in het buitenland. In het kader van

'We zijn er allereerst voor het bieden van goed onderwijs'

Helpen in Oeganda:

'JE KRIJGT ER EEN BIJZONDERE ERVARING VOOR TERUG'

Ilse Nieuwendorp, 6 vwo Guido de Brès, Rotterdam:

"De Afrikaanse cultuur is fantastisch en de mensen zijn open en gastvrij. Zij zijn veel dankbaarder voor de spullen die ze hebben en ze leven per dag. Wat dat betreft kunnen wij iets van hen leren. Wij plannen alles vooruit, willen overal controle over hebben. Zij ervaren veel meer rust.

Het was best een dure reis, maar ik werk in een supermarkt en heb er anderhalf jaar voor kunnen sparen. Ik kreeg ook wat geld van mijn ouders en grootouders. Die 1400 euro is haalbaar en je krijgt er een heel bijzondere ervaring voor terug. Ik heb bij Noah's Ark gekookt, gewassen, gestreken en voor de kleine kinderen gezorgd. Het was mooi om iets voor deze mensen te kunnen betekenen. Vergeleken met hen hebben wij het zó goed. Ik heb geleerd dat je soms dingen kunt laten lopen zoals ze lopen, je hoeft niet alles zo strak te plannen.

Ik snap dat sommigen kritiek hebben op dure schoolreizen. Maar leerlingen kiezen er zelf voor. Je hoeft niet mee. Ik vind het wel jammer dat deze reizen alleen voor havo en vwo zijn; waarom niet voor de mavomensen? Ik wil zeker terug om ergens in Afrika een aantal weken vrijwilligerswerk te doen."

burgerschap is het belangrijk dat ze weten wat er in de wereld te koop is." Vorig jaar gingen de vijfdejaars voor het eerst naar Spanje. "Het was eigenlijk een soort vakantie met een licht educatief karakter", vertelt hij. "Van de 25 leerlingen hadden er vijf eerder in een vliegtuig gezeten. Naar Schiphol, bagage inleveren, door de douane: dat hebben we allemaal op school voorbereid." De reis was een groot succes: "Ik denk dat ze het hier over tien jaar nog over hebben."

Omdat veel ouders krap zitten, is de ouderbijdrage voor deze reis heel laag gehouden. De rest is betaald met sponsorgeld en een gemeentelijke bijdrage. Echt iedereen ging mee; mede dankzij de inspanningen van een collega met migratieachtergrond ook een groepje meisjes dat eerst niet mocht. Van den Boom: "Zo'n reis levert enorm veel op. We gaan dit zeker doorzetten, al is de organisatie een enorme klus."

ACHTERBLIJVERS

Er zijn ook scholen die niet op reis gaan. De leerlingen van het Bredero Beroepscollege in Amsterdam-Noord (vmbo basis/kader) gaan in het eerste jaar op kamp en maken verder alleen uitstapjes binnen Amsterdam. "Wij zitten in de Vogelbuurt, een minder bedeelde wijk", vertelt directeur Hans van der Valk. "Ons type ouders kan niet mee in de hype van verre reizen. Het schoolkamp kost ouders 110 euro. Elk jaar kunnen er helaas enkele leerlingen niet mee." Zij krijgen op school een mix van wat lessen en extra gym. Een 'potje' heeft de school niet. Er is een gemeentelijk fonds, maar dat is volgens de directeur voor zijn ouders heel lastig te vinden en aan te spreken.

"In Nederland zorgt de financiële gelijkstelling ervoor dat als de ene school een euro krijgt, de ander die ook moet hebben. Daar zou ik graag het gesprek over aangaan. Het ligt politiek gevoelig, maar ouders in rijkere gemeentes en wijken zullen misschien best begrijpen dat scholen in wijken als deze financieel wat meer ondersteuning nodig hebben." De school organiseert kleinschalige uitjes en activiteiten waaraan zoveel mogelijk leerlingen kunnen deelnemen. ➤

Een keer naar de Tweede Kamer of Brussel zou mooi zijn. "Die verre reizen zijn leuk, maar we zijn er toch allereerst voor het bieden van goed onderwijs."

CHINA

Het contrast is groot met scholen als CSG Augustinus, dat bijna een reisbureau lijkt. Hier kunnen leerlingen naast de 'verplichte' reizen ook inschrijven voor tal van vrijwillige trips. Denk aan een wandelvakantie in de Schotse Hooglanden, cultuurreizen naar Rome, Barcelona en Portugal, wadzeilen... De school maakte handig gebruik van een subsidiepotje voor een trip naar Bulgarije, toen dit land net bij de EU was aangesloten. Maar het absolute klapstuk is de Chinareis (zie kader) voor leerlingen uit de bovenbouw van havo en vwo. De groep gaat met een Chinese gids op rondreis. "Ze leren enorm veel en beleven een echte cultuurschok."

Omdat zijn zoon in China woont, kan reisorganisator Ottema die reis relatief goedkoop regelen. Trots: "1500 euro voor 17 dagen, inclusief vluchten!" Er gaan echt niet alleen kinderen van vermogende ouders mee, verzekert Ottema. "Leerlingen sparen ervoor met een krantenwijk of vakken vullen." Ontstaat er geen tweedeling tussen leerlingen die met zulke vrijwillige reizen meegaan, en anderen die zich dat niet kunnen permitteren? Ottema: "Dat merk ik absoluut niet. Veel kinderen gaan niet mee omdat ze er helemaal geen zin in hebben."

OEGANDA

De verste reis van de Guido de Brès in Rotterdam (mavo, havo, vwo) gaat naar Oeganda (zie kader). Daar steunt de school het project Noah's Ark. Jan Troost, docent aardrijkskunde en excursiecoördinator: "Hier worden zo'n tweehonderd 'weggegooid' kinderen opgevangen." Bij dit opvangproject met een basisschool en vo-school helpen de leerlingen twee weken bij het lesgeven, de huishouding en verzorging van de kinderen. Het is een populaire reis waar leerlingen anderhalf jaar tevoren naar solliciteren. De kosten bedragen 1400 euro. Troost: "De meeste leerlingen werken hard om dit geld bij elkaar te sparen. Ouders betalen meestal ook een kleine bijdrage." Het is een dure reis, beaamt scholier Ilse Nieuwendorp. "Maar daar krijg je een heel bijzondere ervaring voor terug."

VOORDELEN

Natuurlijk doen beelden van leerlingen in een ver buitenland het goed op de open dagen. Maar scholen benadrukken vooral de educatieve voordelen: het is goed voor de ontwikkeling van jongeren om kennis te maken met een andere cultuur en andere zinswijzen.

Waar CSG Augustinus andere reizen niet zozeer verbindt met het schoolprogramma, wordt de Chinareis wel ingebed. De deelnemers krijgen tevoren Chinese les, inclusief achtergrondinformatie over land en cultuur.

'Ze leren enorm veel en beleven een echte cultuurschok'

Augustinus ziet reizen als een uitstekende manier om de groepsbinding te stimuleren. En reizen is goed voor de algemene ontwikkeling, vindt Ottema. "Met onze skireis naar Oostenrijk gaan veel leerlingen mee die nog nooit op ski's hebben gestaan."

Troost van de Guido de Brès: "Wij maken geen pretreizen, de educatie staat op één." De school vervaecht reizen in het schoolprogramma en alle reizen zijn profielgebonden. Voor de Griekenlandreis moeten leerlingen bijvoorbeeld het C&M-profiel hebben en aardrijkskunde en/of geschiedenis in hun pakket. Door middel van opdrachten informeren leerlingen zich van tevoren over hun reisbestemming. Bij sommige reizen bereiden groepjes leerlingen onderdelen voor. "In Griekenland bezoeken we bijvoorbeeld allerlei archeologische bestemmingen. De avond tevoren houdt zo'n groepje dan een presentatie voor de andere leerlingen. De ervaring leert dat de anderen daar heel goed naar luisteren."

De tweetalige onderbouw van Guido de Brès houdt uitwisselingen met scholen binnen Europa; de bovenbouw gaat Europa uit. "Zo leren leerlingen functioneren binnen een andere cultuur en internationale context", zegt Troost. Er is bijvoorbeeld een uitwisseling met een joodse school in Israël. "Als je daar met joden praat over de Palestijnse kwestie, merk je dat men veel genuanceerder denkt dan je proeft uit de Nederlandse media. Dat geeft diepgang in het kritisch leren denken van leerlingen."

'Ons type ouders kan niet mee in de hype van verre reizen'

Rondreis door China:

'IK BEN BLIJ DAT IK BEN MEEGEGAAN'

Lena van Bolhuis, 6 vwo CSG Augustinus, Groningen

"Het leek mij heel interessant om naar China te gaan. Mijn ouders zeiden ook meteen: dat moet je doen. China is een totaal andere wereld. Het eten, de manier waarop mensen wonen, alles is anders. Het was heel bijzonder om deze reis te beleven met zoveel schoolgenoten. We hebben onder andere tempels en een heilige berg bezocht. En ik heb met een ander meisje een nacht in een gastgezin geslapen. We lagen op een heel dun matje met onder ons hoofd een pittenkussen. Als ontbijt kregen we rijstpap en een vleesbroodje. Communiceren was lastig. Ik snap nu beter waarom zo weinig Chinezen Engels spreken: hun taal is zó anders. Met behulp van Google translate konden we toch wel wat dingen uitwisselen. Dankzij de Chinese les kon ik eenvoudige dingen vertellen, zoals waar ik woon en dat ik twee broertjes heb. Ik heb een deel van de 1500 euro voor de reis zelf verdiend in een supermarkt. Mijn ouders hebben de rest bijgepast. Dit is geen verplichte reis, maar het is natuurlijk wel vervelend als je om financiële redenen niet mee kunt. Ik weet van één jongen dat hij de reis helemaal zelf heeft betaald. Zelf ben ik nog steeds blij dat ik ben meegegaan. Ik denk nog vaak aan deze ervaring terug."